

lem benedictionem sub throno elato pontificali more, atque affirmatiua prodijt reolutio, atq; super hoc puncto, ac etiã super materia cappellarum priuatarum Cardinalium eleganter ac eruditè scripsit, suosque labores posteritati tradidit insignis Cardinalis Episcopus Portuensis. X

Inter omnes dictos ordines respectiue, siue de vno ad alterum, datur oprio, quia scilicet ille, qui ordinem Episcoporum ingressus est, iuxta ordinem antianitatis, pro eius arbitrio in proximo Consistorio post vacationem optare potest alium Episcopatum; Siue primus Præbyter optare vltimum Episcopatum vacantem; Aut inter ipsos Præbiteros vel Diaconos respectiue meliorare titulos, aut ab ordine diaconali facere transitum ad præbyteralem cum prærogatiua saltus occupando locum iuxta ordinem antianitatis super alios, qui prius fuerint in ordine præbyterali, perinde ac si ab initio in eo constitutus esset; Dummodo tamen sint præsentem in eo Consistorio, cum absentes optandi ius non habeant, nisi Papæ dispensatio accedat.

Super præcedentia, maioribusq; præminentijs Cardinalium supra Patriarchas & Archiepiscopos vel Episcopos apud antiquiores quæstio fuit Y; Hodie tamen sine dubio decisa est, & practicata ad fauorem Cardinalium, eo quia licet inferiores in ordine censeantur, maiores tamen & digniores censendi sunt ratione cuiusdam superioritatis ac iurisdictionis super eos tanquam supremi Senatores Papæ, quamdam participationem cum eo habentes in regimine Ecclesiæ vniuersalis; Et ex qua ratione magnas quoque obtinent præminentias, & honorificos tractatus cum Regibus, & Principibus, alijsque Magnatibus; Z Et de alijs ad eorum materiã videndum erit apud eos, qui formales tractationes desuper habere professi sunt, cum hæc pro informatiua relatione sat videatur insinuasse; Et de aliquibus Cardinaliũ exemptionibus in Regalium sede habetur. B

X. dictus Cardinalis Brancatius dissertat. 1. & 7.

Y. Chassan. in cathal. glor. mundi.

Z. Lotter. de benef. dicta quæst. 8. lib. 1.

A. De regalibus disc. 55.

Habet quoque Collegium, ad instar 34 Capitulorum, & Collegiorum inferiorum, quandam massam communem administrari solitam per Cardinalem, qui per turnum singulo quoque anno, vel biennio mutari solet, atque Camerarius appellatur, diuersus tamen à Cardinali Camerario in officium de quo infra; Istaque massa continet emolumenta galeri cardinalitij, quæ sub vocabulo *rotuli* explicantur, atque à iudicio Collegij pendunt maiora vel minora emolumenta aliorum officialium Curia, dum ad Collegium pertinet facere gratias in toto vel in parte de aliquibus expeditionũ emolumentis; Ad instar autem distributionum, de illis participant solum Cardinales præsentem in Curia, quales dicuntur ad hunc effectum illi, qui in duobus anni temporibus Veris, & autumnii in Curia etiam per modicum tempus fuerint; Ideoque Cardinales, qui residet in proximis Episcopatibus pro hac participatione bis in anno per paucos dies ad Urbem redeunt; Diuersa etenim est illa 35 præsentia, quæ magis rigorosè exigitur ut eis aliqua Regulæ Cancellariæ seu priuilegia suffragentur. B

B. de benef. disc. 11.

De Cardinali superintendente generali, seu primo Ministro Papæ.

S V M M A R I V M

- 1 DE istius Cardinalis introductione, eiusque munere.
- 2 Cuius aucta proportione assumitur.
- 3 De aliquibus officijs Regni Neapolitani.
- 4 De

- 4 De causa introductionis huius ministri, & quas partes expleat.
- 5 De eodem, & que persona ad hoc munus assumi soleant.
- 6 Quod in negotijs status vel Principatus temporalis eius manus principaliter versetur.
- 7 In quibus se ingerat respectu Pontificatus, & Principatus Ecclesiasticis.
- 8 Præbet etiam audienciam Oratoribus, & officialibus, ac alijs.
- 9 Habet viam vocis oraculum generale, & circa quæ.
- 10 De facultate subscribendi nomine Papæ per concessum.
- 11 Esse solet etiam Legatus status Auenionensis, & de istius Legationis negotijs eiusque Vicelegato.
- 12 Est etiam Gubernator Principatus Firmani.

D I S C. VI.

IN ordine hierarchico Magistratum, & Officialium Papæ, & Curia, non reperitur iste officialis, vel Minister, ut potè pendens à consuetudine particulari cuiuslibet Pontificis, qui potest, & quandoque solet, illum non habere, ut nostra ætate, in aliquibus Pontificatibus (saltem ad tempus) praxis docuit, adeo vt comparatiue, seu cum debita proportione, huic Ministro, seu Officiali, adaptari posse videatur termini Vicarij Generalis Episcopi, qui in ordine hierarchico antiquorum Canonum non reperitur, quoniam, ut alibi insinuatur A, antiquitus ea quæ Episcopus per se ipsum explicare non poterat, explicabat per duos fixos Adiutores seu Vicarios, id munus habentes in dignitatem, per Archidiaconum scilicet temporalia, & per Archipræbiterum spiritualia; Sed quoniam casus frequenter dabat diffidentias, & inconuenientia, inter Episcopum, & has Dignitates, quæ ut potè id obtinentes independentem ab Episcopo ex administratione perpetua & necessaria, atque non pendentes ab eius nutu, frequenter contra eum erigebant caput, idcirco paulatim inoleuit consuetudo particularis

A. supra disc. 4. & de præminent. disc. 20.

aliquorum Episcoporum, quæ deinde effecta est generalis, quod scilicet, Episcopus apud se haberet fiduciarium ministrum, qui eius vice multa ad vtramque iurisdictionem spectantia explicaret, atq; ita iurisdicctio seu potestas Archidiaconi, & Archipræbiteri euauit restrictaque est ad quædam ceremonialia, adeo vt hodierni, quamdam solam imaginem antiquæ dignitatis obtinere videantur.

Idem plerisque principatibus secularibus quoque corrigisse docemur, quoniã (exemplificando in Regno Neapolitano tanquam principatu viciniori, & Italiae notabiliore, cuius aliqua maior notitia à me habetur), antiquitus ille Rex omnia militaria, politica, & ciuilia negocia explicabat per septem officiales, id habentes in dignitatem, ut sunt; Comestabilis; Iustitarius; Cancellarius; Camerarius; Prothonotarius; Admiratus maris; Et Senescallus; Verum ob eadem inconuenientia, inoleuit vsus, quod istorum potestas, vel præminentia, ad nudas intitulationes, aliasq; ceremonias, vel respectiue ad aliquas modicas antiquæ potestatis reliquias redacta est, cum omnia quæ ab eis explicari solebant, explicentur per Vicarium seu Proregem tanquam ministrum, fiduciarium ad nutum amouibilem, & per alios inferiores ministros, & officiales; Quinimodò, licet ipse Rex pro negotijs supremæ Cancellariæ Regiæ, fixum, & perpetuum deputet officialem, substitutum dicti Cancellarij, cui Secretarij Regni nomen tribuitur; Adhuc tamen, aliqua potius forensia negocia per hunc solum explicantur, Politica verò, & gratiosa, ac etiam aliqua forensia, & ciuilia, Vicarius seu Prorex explicat per eius priuatos, ac fiduciarios aulicos Secretarios ad eius nutum deputatos, ac amouibiles, quorum vnus, iustitiæ pro negotijs ciuilibus; Alter verò belli, pro militaribus, vel politicis, appellatur, cum similibus.

Ita dici posse videtur in hoc magno Principe, duos principatus, ac respectiue vnum magnum præsulatum administrate, iuxta illam personarum pluralitatem, quæ alibi supra insinuata est B, quoniã post suppressam antiquam magnæ potestatis, & administrationis dignitatem.

P. 2. Relatio.

F 2

Car.

B. supra disc. 2.

Cardinalis Archidiaconi (qualis in primitiva ecclesia fuit S. Laurentius, qui ut eius martyrij acta docent, omnem temporalem administrationem illi depresso statui proportionatam habebat), omnia negotia explicabantur, quoad præfatum Urbis per Cardinalem Vicarium, & quoad vtrumque principatum, ecclesiasticum, & prophanum, per Cardinalem Pœnitentiarium, tanquam Vicarium in spiritualibus, & per Cardinalem Camerarium tanquam Vicarium & æconomum in temporalibus, ac per Cardinalem Cancellarium, seu Vicecancellarium, tanquam secretarium; Verum ob eadem inconuenientia, vltus inualuit, quod Papa, pro fiduciarijs negotijs, tenere cepit priuatū aulicum Secretarium, qualis est ille, qui hodiè Secretarius Status appellatur, alioque deputare ministros, & officiales, tanquam substitutos, & adiutores dictorum maiorum officialium id habentium in dignitatem, nempe; Governatorem Urbis; Auditorem Cameræ; Thesaurarium; Secretarium status; Et alios Secretarios literarum ad Principes, & Breuium, aliosque similes, ad eodē vt quædam publica, & forensia negotia per dictos primarios Officiales vel Dignitates explicentur, vt infra in singulorum magistratuū vel officiorū particularibus rubricis, seu discursibus aduertitur.

Sed quoniam (ita omnium ferè Principum in omnibus sæculis praxi docente) quædam, si non præcisa, moralis tamen necessitas, eos cogere videtur, habendi vnum, vel plures ministros vel assistentes magis confidentes, quibus tutius eorum secreta pandere valeant, atque per eos magis fideles rerum informationes obtinere, aliaque explicare, quæ non expedit inferioribus ministris, & officialibus communicari, vt hodiernorum temporum, ac Principum praxis docet, in eo fiduciario ministro, cui pro principatum diuersis moribus, priuati, vel primi ministri, aut Secretarij nomen dari solet; Omnique auro seruatum esse docent chronica, ac etiam ipsamet sacra pagina veteris Testamenti, præsertim de Aman & de Ioseph ac alijs; Hinc eadem necessitas ad idem impulit Papam, qui fortè præ omnibus magis indiget maioris fiducia ministro, cum non proprij principatus tantum negotia tractet (vt

alij Principes faciunt), sed tanquam omnium Catholicorum Principum pater, qui æquali paterno amore tractare solet de negotijs omnium Principum, quorū aliqui inter se æmuli esse solent, vnde propterea magna circumspectio, magnaque fiducia necessaria est; Hinc propterea assumere consuevit personam secundum carnem magis coniunctam, cui Cardinalis nepotis vocabulum dari solet; Atque vbi casus præbeat, quod Pontifex nullum habeat per agnationem vel cognationem coniunctum, tunc alium, affinem, vel extraneum assumere solet, quæ in propriam cooptat familiam, eique illam tribuit denominationem, quam ipse in statu cardinalitio habebat, dum experientia docuit congruum esse, vt iste fiduciarius minister deputetur, vnde propterea bonus quidem, & commendabilis est stylus in genere, quandoque tamen parum commendabilis esse solet, ob aliqua accidentia, quæ ex humana conditione vel fragilitate resultant.

Huius primi ministri munus, iurisdictionale seu publicum, cum actuali alicuius vicariæ iurisdictionis, & potestatis etiam forensis, principaliter versatur, circa regimen domini seu principatus temporalis; Ideoque dicitur superintendens generalis Status ecclesiastici, vnde propterea subscribit literas, aliasque prouisiones, quæ nomine Papæ dantur, pro dicti principatus temporalis regimine, & administratione, tam per Secretarium status, quam etiam per Congregationes Consultæ, & Boni Regiminis, & alias, quæ pro eodem temporali gubernio erectæ, sunt vt infra, in singulis Magistratuum, & Congregationum Rubricis.

Bene verum quod etiam (licet rarius) se ingerit circa ea, quæ maiorem principatum ecclesiasticum, seu pontificium, concernunt; Non quidem circa vsum clauium, ac merè spirituales administrationem, vt (exempli gratia) sunt collationes beneficiorum, prouisiones Ecclesiarum, & dispensationes, ac similia, cum hæc per organa, Dataria, & Cancellaria, & Secretariæ breuium, siue per illa Sacrarum Congregationum explicari soleant, sed circa ea, quæ concernunt politica, ac etiam aliqua ciuilia, cum Regibus,

bus, & Principibus, eorumque Vicarijs, & Magistratibus maioribus, ac etiam cū ipsius Apostolicæ Sedis, Legatis, & Nuntijs, alijsque ministris; Et quandoque etiam cum Episcopis, & Metropolitanis, pro Papæ placito, ac arbitrio.

Prout etiam in Curia, Regum, & Principum Oratores, ac etiam eiusdem Curia Officiales, & Magistratus, qui statutis diebus ad Papæ audientiam admittuntur, illa expleta, huic primo ministro immediatè, eiusdem Papæ oracula, & sensus, vel respectiue, eorum præces, ac instantias communicant; Ac etiam illi officiales, vel personæ priuatæ, qui ad audientiam Papæ non admissi, aliquid ab eo petant, vel ei communicare velint, cum hoc primo, ac fiduciario ministro tractant; Vnde propterea contingit, quod à Prælati, & à nobilibus viris, etiã ordinis magnatitij, alijsque curialibus, & aulicis, in horis audientiæ, magnum ei præstetur obsequium, cum assistentia in aula exteriori, quæ vulgò anticamera dicitur; Quod etiam aliorum magnorum Regum & Principum primis ministris, frequentius est commune.

In isto autem primo adeoque qualificato ministro, extra quæstionem est vix vocis oraculum generale, quod in alijs officialibus, & magistratibus est sub quæstione, vel est restrictum ad pertinentiam ad officium tantum, vt infra in eorum singulis Rubricis aduertitur; Ijs tamen exceptis, quæ regulariter per dicta organa, siue per supplicationes Papæ manu signatas, explicari solent, (quoniã stylo in huiusmodi rebus nimium deferendum est); Vnde propterea, quando ob infirmam valetudinem, vel ob aliud impedimentum Papæ, huiusmodi negotia, pro consueto stylo explicari non possunt, tunc idem Pontifex, huic ministro, vel alteri sibi beneuolæ personæ, facultates communicat subscribendi eius vice, ac nomine, vt vulgò dicitur, per concessum, de quo agitur infra in Rubrica Datarij.

Iste Cardinalis nepos, qui in Palatio Apostolico apud Papam, cum secreto fiduciario ingressu, moratur, & assistit, pro frequentiori vsu, obtinet etiam Apo-

stolicam legationem Status Auenionensis, & Comitatus Venaisini in Gallia, eaque ibi exercet per Prælatum, seu substitutum, qui non ab ipso, sed à Papa deputatur, cui Vicelegati nomen tribuitur, isque omnia iura, & facultates Legati ibi exercet, etiam in aliquorum beneficiorum reseruatorum collatione.

Ab eo tamen dantur appellationes, vel recursus ad ipsum Legatum, qui proinde, per eius Auditorem, vel per se ipsum, aut per alios particulares delegatos, causas appellationis cognoscit, earum aliquas grauiores in Rota quoque committendo; Atque ab aliquo moderno tempore, Congregatio ex aliquibus Prælati, & Curialibus erecta est, quæ Auenionensis dicitur, pro illius principatus negotijs melius pertractandis.

Obtinere quoque solet regimen, & administrationem Principatus Firmani, quem pariformiter regit per Prælatum substitutum, sub nomine Gubernatoris, cum appellationibus, & recursibus vt supra, ob diuersos stylos; Aliaque obtinet munera, pro Papæ placito, ac maiori, vel minori beneuolentia vel fiducia, ex qua huius ministri, maior, vel minor auctoritas pendet, vt omnium aliorum principatum praxis docet.

C. sub tit. de benefec. disc. 27. vbi de ista collatione.

De Secretario Status; Ac etiam de Secretario Breuium; Alijsque Secretarijs, qui Papæ assistunt in Palatio; Et de Collegio Secretariorum Apostolicorum.